

Raadsinformatiebrief

Nr. :
Reg.nr. : 3827055
B&W verg. : 8 juli 2014

Onderwerp: overname oude tracé Zuid-Willemsvaart en omleiding

1) Status

In het licht van de actieve informatieplicht informeren wij U over de stand van zaken met betrekking tot de beleidsuitvoering overname en omleiding Zuid-Willemsvaart.

2) Samenvatting

De aanleg van het Maximakanaal is volop gaande. De eerste schepen zullen eind dit jaar door het kanaal varen. Door Rijkswaterstaat worden de kruisende verbindingen na oplevering overgedragen aan de gemeente. De aanleg van het Kanaalpark met daarin de Rosmalense Aa, is onlangs gestart. Medio 2015 zal ook het Kanaalpark gereed zijn. De dijkpassage naar de Maas bij Empel zal volgens planning voor 1 oktober gereed zijn. Door de Rosmalense Aa zal eind 2014 water stromen. Deze meanderende beek wordt gevoed door de rivier de Aa.

Na gereedkomen van het Maximakanaal maakt doorgaande beroepsscheepvaart geen gebruik meer van de stadstraverse van de Zuid-Willemsvaart en wordt deze overgedragen aan de gemeente. Deze overdracht vindt plaats op 1 januari 2015. Het kanaalgedeelte tussen Sluis 0 en de aanlegkade bij de Brabanthallen wordt aan de beroepsscheepvaart onttrokken. Na overdracht zal ook de scheepvaartpassage bij Sluis Engelen sterk afnemen. De bedieningstijden van de sluis worden hierop aangepast.

Hoewel recreatievaart vanaf beide kanten tot aan Sluis 0 mogelijk blijft, is na overdracht doorvaart via Sluis 0 zeer beperkt mogelijk. Dit heeft te maken met het feit dat er bij het schutten van Sluis 0 teveel water wordt onttrokken aan de Zuid-Willemsvaart. De sluis mag in theorie slechts 1 x per twee dagen worden geschut. Dit is, ook voor recreatievaart, te weinig. Om deze bottleneck in de toekomst op te heffen zijn forse investeringen nodig. Sluis 0 zal dan moeten worden vervangen door een kleinere recreatiesluis. Afhankelijk van de ruimtelijke herinrichting van de omgeving zal daarnaast minstens één van beide bruggen moeten worden vervangen.

Nadat uw raad hiervoor de kaders heeft vastgesteld, zal in 2015 een ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor de stadstraverse worden opgesteld. Dan is ook duidelijk wat de toekomstige functie wordt van dit deel van het kanaal.

Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van de stadstraverse.

Conform de wens van uw raad, uitgesproken door middel van het aannemen van het amendement 'Oud tracé Zuid-Willemsvaart' (3 juni 2014), zal de stadstraverse bevaarbaar blijven voor de recreatievaart. De vier bruggen en Sluis 0 worden dus niet vastgezet, waarmee zij **in principe** bedienbaar blijven. Gezien de hiermee gemoeide investeringen willen wij echter terughoudend zijn met actieve bediening. Deze zal naar verwachting in veel gevallen ook niet nodig zijn voor de

recreatievaart gezien de doorvaarthoogte van de betreffende bruggen en de geringe schutfrequentie van Sluis 0.

Met Rijkswaterstaat wordt intensief overlegd over de overdracht van het bestaande tracé door de stad (stadstraverse). De jaarlijkse exploitatiekosten door de overname van het kanaal bedragen € 700.000. Bij de actualisatie van de begroting 2014 is hiermee rekening gehouden.

3) Wij bieden u dit stuk ter informatie aan.

Steller : Oostra

Tel. : (073) 615 97 73

E-mail : a.oostra@s-hertogenbosch.nl

1) Aanleiding

- De omleiding van de Zuid-Willemsvaart ligt op schema. Het nieuwe het Maximakanaal wordt eind dit jaar in gebruik genomen.
- Het startschot voor de aanleg van het Kanaalpark is onlangs gegeven.
- Gemeente en Rijkswaterstaat zijn in overleg over de feitelijke overdracht van het oude tracé.

Met deze brief informeren wij u met name over de stand van zaken van de aanstaande overdracht van het kanaal door de stad. Tevens geven we kort de voortgang weer van de aanleg van het Maximaalkanaal en het project Kanaalpark en Rosmalense Aa.

2) Inhoud

Inleiding

In 2002 zijn de gemeente en RWS overeengekomen om de traverse na omlegging van de Zuid-Willemsvaart in beheer en eigendom over te dragen aan de gemeente 's-Hertogenbosch. Uitgangspunt voor de afspraken met Rijkswaterstaat was dat het over te dragen kanaalgedeelte bevaarbaar blijft voor de beroepsscheepvaart met uitzondering van het gedeelte in de binnenstad. Dat deel blijft alleen bevaarbaar voor de recreatievaart.

Hierbij is afgesproken dat:

- de gemeente het bestaande kanaal door de stad in beheer en onderhoud krijgt;
- langs het nieuwe kanaal een ecologische verbindingszone en een groene geleidingszone worden gecreëerd (Rosmalense Aa en Kanaalpark);
- de nieuwe vaarweg waar mogelijk zal worden gebruikt om watergebonden bedrijvigheid langs het kanaal mogelijk te maken.

Op 7 november 2007 is de "Overeenkomst omlegging kanaal Zuid-Willemsvaart 's-Hertogenbosch" ondertekend. Samengevat werden daarbij de volgende afspraken gemaakt:

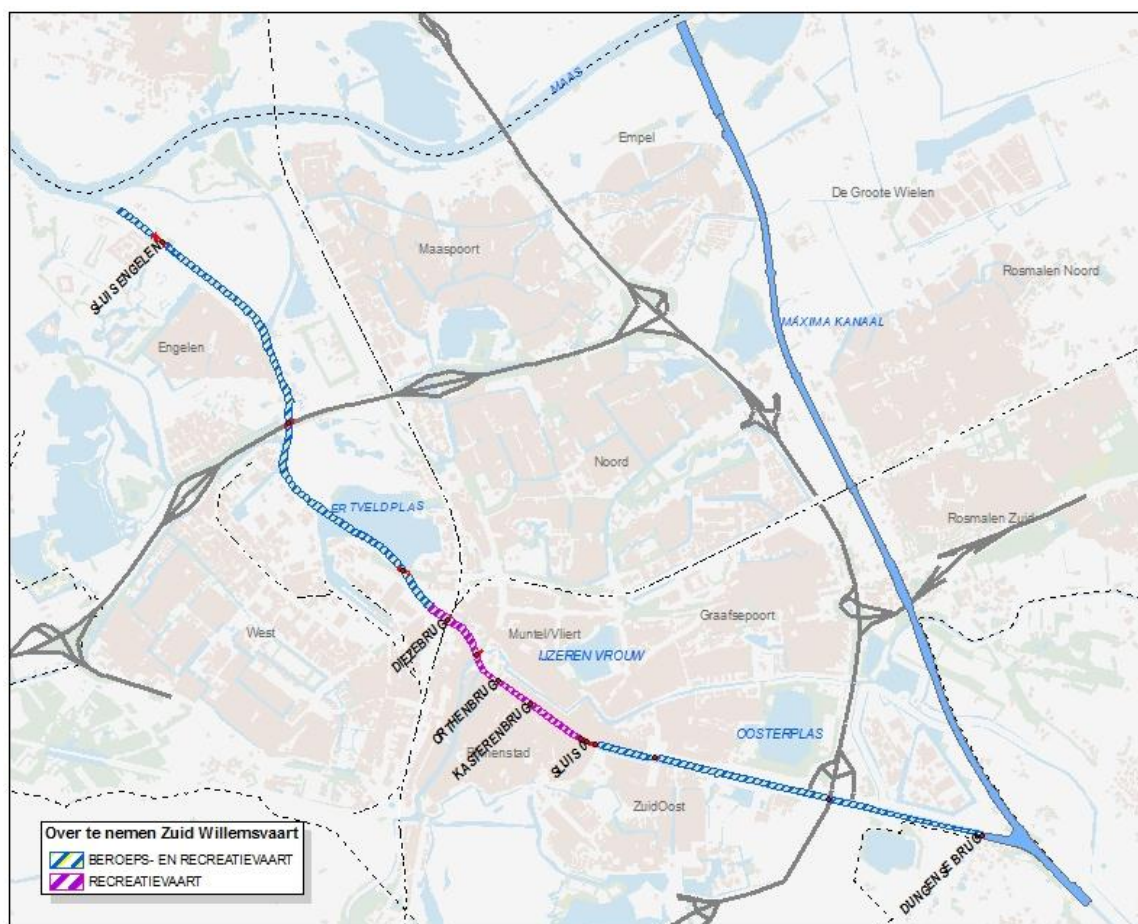
- gemeente neemt kanaal door de stad over;
- gemeente ontvangt een afkoopsom van € 15 miljoen voor het doen van toekomstige vervangingen, renovaties en/of groot onderhoud. Deze afkoopsom wordt echter niet uitgekeerd maar is uitgeruild tegen de meerkosten van de asverlegging van het kanaal. Hierdoor wordt de toekomstige ontwikkeling van Avenue 2 mogelijk gemaakt. (Het nieuwe kanaal zou oorspronkelijk dichterbij de A2 worden aangelegd).
- Het jaarlijks beheer en exploitatie (inclusief regulier onderhoud) is niet in het bedrag van 15 miljoen begrepen. Deze kosten blijven ten laste van de gemeente.
- totdat de omlegging gereed is zal de Staat het kanaal voor de huidige scheepvaart als 'goed huisvader' onderhouden.

Ook zijn afspraken gemaakt over de realisering van een ecologische verbindingszone en de realisatie van natte bedrijfsterreinen.

a) Overname oude tracé Zuid-Willemsvaart Inleiding

De overdracht is op 1 januari 2015, na openstelling van het Maximakanaal.

Wat wordt overgedragen?

De overdracht omvat circa 11 km kanaal, twee sluiscomplexen (Sluis Engelen en Sluis 0), zes ophaalbruggen en daarnaast een grote lengte aan oevers en kades. Het tracé loopt van de Maas (benedenstrooms van Sluis Engelen) tot voorbij de ophaalbrug bij Den Dungen (bij de splitsing met het Maximakanaal).

Eerdere informatie aan de gemeenteraad

Op 9 mei 2006 hebben wij u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd dat er overeenstemming is over de overname bestaand tracé en tevens dat de afkoopsom die de gemeente krijgt ter bekostiging van het niet jaarlijks terugkerend (groot) onderhoud van de bestaande traverse, wordt uitgeruild tegen de meerkosten die gemoeid zijn met realiseren van de as-verlegging van het kanaal (regio as). Ook is meegedeeld dat er vanaf het moment van overname sprake is van areaaluitbreiding ten behoeve van de kosten voor het jaarlijks beheer en onderhoud.

Op 6 november 2007 bent u per raadsinformatiebrief geïnformeerd over de overeenkomst die op 7 november 2007 is ondertekend. In deze brief wordt ook melding gemaakt van de verplichting voor de gemeente om het gehele overgedragen gedeelte van het kanaal

bevaarbaar te houden met uitzondering van de stadstraverse tussen sluis 0 en de Orthenbrug. Voor de stadstraverse geldt dat de gemeente daar zelf over kan besluiten met dien verstande dat het Waterschap de traverse nodig heeft voor waterkwantiteitsbeheer. (Demping is dus geen optie).

Stand van zaken overdracht kanaal

Vanaf 2012 wordt er intensief samengewerkt met Rijkswaterstaat aan de overdracht. Ook waterschap Aa en Maas is bij dit proces betrokken, vanwege de waterkeringen en het waterkwantiteitsbeheer. De overdracht van gegevens van de infrastructuur is nagenoeg op orde. Er is inzicht in de staat van onderhoud van de sluisen, bruggen en kades. De discussie spitst zich nu nog toe op de invulling van het begrip "goed huisvaderschap" in relatie tot achterstallig onderhoud. Dit laatste betreft voornamelijk de sluisen en beweegbare bruggen. Door Rijkswaterstaat is op ons verzoek nader onderzoek uitgevoerd naar de staat van de fundering van Sluis 0. Dit onderzoek is ingesteld vanwege de eerdere ervaringen bij de vervanging van sluisen in de Zuid-Willemsvaart. Hieruit blijkt dat de 200 jaar oude funderingspalen van Sluis 0 aan het einde van hun levensduur zijn. Het is daarom niet verantwoord om nog grote investeringen te doen aan deze sluis. De sluis wordt ook na overdracht regelmatig gemonitord op verplaatsingen. In het kader van de invulling van het "Goed Huisvaderschap" voert Rijkswaterstaat nog voor een bedrag van circa € 15 miljoen aan onderhoudswerken uit. Deze worden voor een belangrijk deel na de overdracht uitgevoerd. Het betreft onder andere baggerwerken, vervangen van oevervoorzieningen en groot onderhoud aan sluis Engelen.

De werving van bedienend personeel en van een specialist beweegbare kunstwerken en installaties start in het tweede halfjaar 2014.

De stadstraverse heeft een functie in de piekafvoer in situaties van hoog water op de Aa. Met waterschap Aa en Maas en Rijkswaterstaat hebben wij afgesproken dat in de sluisdeuren van Sluis 0 zogenaamde rinketten worden aangebracht. Dit zijn openingen om water af te voeren. Het waterschap voert deze werkzaamheden uit na de overdracht.

Onttrekken beroepsscheepvaart stadstraverse

Als gevolg van de aanleg van Maximakanaal is er geen doorgaande beroepsscheepvaart meer op het bestaande kanaal. In de overeenkomst is opgenomen dat het kanaal tussen Orthenbrug tot en met Sluis 0 onttrokken wordt aan de beroepsscheepvaart. Inmiddels heeft De Heus haar activiteiten beëindigd en is de noodzaak van beroepsscheepvaart op het kanaalgedeelte van Orthenbrug tot aan de aanlegkade bij de Brabanthallen ook verdwenen. Wij hebben Rijkswaterstaat gevraagd het kanaal vanaf Sluis 0 tot aan de aanlegkade bij de Brabanthallen aan de beroepsscheepvaart te onttrekken.

Wijziging bedieningstijden sluiscomplex Engelen

Na de overdracht neemt het aantal passerende schepen bij Sluis Engelen sterk af. Gecombineerd met een verwachte wijziging in de spreiding over de dag worden de bedieningstijden aangepast. Voornamelijk in de vroege ochtend en de late avond worden de bedieningstijden teruggebracht. Buiten deze tijden wordt er niet meer op afroep bediend. Alvorens de wijziging van de bedieningstijden door te voeren, overleggen wij met belangenorganisaties (w.o. Schuttevaer) en watergebonden bedrijven op De Rietvelden.

Beheer en exploitatie

De toekomstige functie van de stadstraverse wordt uitgewerkt in een nog op te stellen visie die in 2015 gereed komt. Tot het moment waarop de uit deze visie voortvloeiende investeringen worden gerealiseerd, dient het overgedragen kanaalgedeelte door de

gemeente in zijn huidige configuratie te worden onderhouden en beheerd.

Voor het toekomstige beheer zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- geen beroepsvaart op de stadstraverse;
- de functie beroepsscheepvaart wordt onttrokken vanaf Sluis 0 tot aan de aanlegkade bij de Brabanthallen; de aanlegkade blijft bereikbaar voor de beroepsscheepvaart;
- handhaven aanmeervoorzieningen beroepsscheepvaart langs de Van Veldekekade en de Maastrichtseweg;
- de stadstraverse heeft een functie in de piekafvoer in situaties van hoog water op de rivier de Aa;
- na overdracht passeren nog ongeveer 8800 schepen per jaar Sluis Engelen (was 27.500), waarvan 6700 beroepsscheepvaart [telgegevens RWS jaar 2012];
- door de aanwezigheid van vaste bruggen (spoorlijn, A2) passeren geen zeilboten met vaste mast het huidige kanaal. Zeilboten kunnen omvaren via het nieuwe kanaal;
- waarborgen veiligheid op het kanaal, de inliggende infrastructuur en het kruisend (weg)verkeer;
- bediening in verband met veiligheid van sluizen en bruggen door gekwalificeerd personeel (met nautische opleiding);
- bediening recreatievaart in het recreatieve seizoen van 15 april tot 1 oktober.

Naast bovengenoemde randvoorwaarden heeft ook de waterbalans invloed op het gebruik van de stadstraverse.

Rijkswaterstaat moet de diepgang op het Maximakanaal/ Zuid-Willemsvaart garanderen voor de beroepsscheepvaart. Na ingebruikname van het Maximakanaal ontstaat een nieuwe situatie voor wat betreft de waterbalans. De komende jaren moet vanwege de zanderige ondergrond nog rekening gehouden worden met weg-'lekkers' van water uit het Maximakanaal naar de omgeving. Er zijn bovendien nieuwe sluizen bijgekomen, wat leidt tot extra waterverlies bij elke schutting. Sluis 0 heeft een grote sluiskom, bij het schutten van recreatieboten betekent dit relatief veel waterverlies. Waterverlies speelt met name in perioden van droogte, waarbij aanvoer van water niet of nauwelijks mogelijk is.

Rijkswaterstaat als peilbeheerder en Waterschap Aa en Maas als waterkwantiteitsbeheerder hebben daarom een waterbalansberekening uitgevoerd. Uit deze berekening volgt dat Sluis 0 maximaal 0,6 keer per etmaal bediend kan worden. In de praktijk is dit 1 keer per 2 dagen. Om deze bottleneck in de toekomst op te heffen zijn forse investeringen nodig. Sluis 0 zal dan moeten worden vervangen door een kleinere recreatiesluis. Afhankelijk van de ruimtelijke herinrichting van de omgeving zal daarnaast minstens één van beide bruggen moeten worden vervangen.

Gezien het voorgaande en in afwachting van een definitief besluit van uw raad over de aanpak van de visie oude tracé Zuid-Willemsvaart, hebben wij besloten tot een onderhouds- en beheerscenario waarin het sluiscomplex Engelen en de Dungenseburg worden bediend. De bedrijven Friesland/Campina en de Mebin krijgen hun aan- en afvoer over het water. De bedieningstijden zoals nu gehanteerd door Rijkswaterstaat voor Sluis Engelen worden in verband met het sterk teruglopend scheepvaartverkeer aangepast. Buiten deze tijden wordt er niet meer op afroep bediend.

Waar het gaat om de stadstraverse blijven de vier bruggen en Sluis 0 in principe bedienbaar en deze worden dus niet vastgezet. Hiermee wordt niet vooruitgelopen op de nog vast te stellen kaders voor de toekomstige functie van de stadstraverse en voldoen wij aan het door uw raad unaniem vastgestelde amendement van 3 juni 2014 om geen stappen te zetten die mogelijk strijdig zijn met eerdere raadsbesluiten. Gezien de hiermee gemoeide investeringen gaan wij echter terughoudend om met actieve bediening van de vier bruggen in de stadstraverse. Deze zal naar verwachting in veel gevallen ook niet

nodig zijn voor de recreatievaart gezien de doorvaarthoogte van de betreffende bruggen. Daarnaast zijn, zoals eerder aangegeven, de bedieningsmogelijkheden van Sluis 0 te beperkt. De jaarlijkse exploitatiekosten voor dit beheer- en onderhoudsscenario bedragen € 700.000.

b) Aanleg Maximakanaal

De aanleg van het Maximakanaal is volop bezig. De sluis bij Empel is gereed en in gebruik voor de schepen van de aannemer WillemsUnie. De sluis bij Hintham zal in het derde kwartaal gereed komen. Het water in het Maximakanaal is nog niet op peil, het is nu voornamelijk grondwater wat in het Kanaal aanwezig is. De kruisende verbindingen zijn allemaal gereed en zijn/worden geleidelijk in gebruik genomen door de gemeente. De komende maanden zal de Willemsunie de kruisende verbindingen feitelijk opleveren aan Rijkswaterstaat, die deze op haar beurt overdraagt aan de gemeente. RWS is met gemeente in een afrondende fase van besluitvorming over beheergrenzen en afkoop van extra beheerkosten ten gevolge van areaaluitbreiding. De planning is dat de eerste schepen eind 2014 door het Kanaal kunnen varen. De aannemer is dan nog tot ongeveer half 2015 bezig met de laatste opleverpunten.

c) Aanleg Kanaalpark en Rosmalense Aa

De aanleg van het Kanaalpark met daarin de Rosmalense Aa is gestart. De aannemer van het maximakanaal legt ook het Kanaalpark aan. Dit verhoogt de efficiency en integraliteit van de beide werken. Ook voorkomt het onnodig werkverkeer door de omgeving en dus minder overlast voor omwonenden. Er is een tijdelijke dijk aangelegd bij Empel, zodat de dijkpassage gemaakt kan worden. Deze moet vanwege eisen van het waterschap Aa en Maas 1 oktober gereed zijn. Dit werk ligt op planning. Er is ook gestart met het graven van enkele poelen in het noordelijk deel van het park, De planning loopt gelijk op met de planning van het Maximakanaal. In de Rosmalense Aa zal eind 2014 het water stromen. De Rosmalense Aa wordt gevoed door de rivier de Aa en zal aftakken in het Dynamische beekdal in de gemeente Sint Michielsgestel. Halverwege 2015 zal ook het Kanaalpak gereed zijn.

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,
De secretaris, De burgemeester,

mr. drs. I.A.M. Woestenbergh

mr. dr. A.G.J.M. Rombouts

Bijlagen:

Ter inzage: